

Nr 24

Konstitutionsutskottets betänkande i anledning av motioner om offentlighet i de kommunala nämnderna.**Ärendet**

I detta betänkande behandlas motionerna 1971:114 av herr Bohman (m) m. fl. såvitt avser hemställan punkt 7 i den del den angår öppna styrelser och nämnder i kommunerna samt 1971:547 av herr Schött (m).

Hemställan avser i motionen 1971:114 i nu aktuell del: "att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att Kungl. Maj:t — — — 7. överlämnar motionen till utredningen om den kommunala demokratin för beaktande i syfte att fördjupa den kommunala demokratin"; samt

i motionen 1971:547: "att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om tilläggsdirektiv till utredningen om kommunal demokrati i enlighet med vad i motionen anförts".

Gällande ordning m. m.

De kommunala representationernas förhandlingar är som regel offentliga. Så är fallet bl. a. i fråga om fullmäktiges förhandlingar, dock att fullmäktige äger rätt att för visst ärende besluta att överläggningen skall hållas inom stängda dörrar. Vidare gäller att sammanträde med fullmäktige alltid skall på visst sätt kungöras. Vid sammanträde med kommunal nämnd är emellertid huvudregeln att utomstående inte får närvara. Sådan närvarorätt anses föreligga i huvudsak endast om uttrycklig bestämmelse i lag eller annan bindande författning medger det. Även utan sådana bestämmelser anses nämnd dock kunna besluta att en tjänsteman vid kommunalförvaltningen skall få närvara för att lämna upplysningar i förekommande ärenden eller att eljest annan person skall få närvara vid visst särskilt tillfälle. För beslut av sistnämnda slag krävs emellertid i praxis i vissa fall samtycke av samtliga som deltar i sammanträdet. Sammanträde med nämnd behöver som regel inte kungöras. Närvarorätten vid sammanträden med kommunalt beredningsorgan, som inte har nämndkaraktär, är inte lagreglerad. Avgörande härför torde vara i första hand vad som föreskrivits i samband med det ifrågavarande organets tillsättande. I avsaknad av sådan föreskrift torde organet i fråga självt äga besluta i saken.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 mars 1970 tillkallades utredningen om den kommunala demokratin. Enligt direktiven Riksdagsberättelsen 1971 s. 414 skall även informationsfrågor övervägas av utredningen: "Bland åtgärder som de sakkunniga sålunda bör överväga är sådana som syftar till att förbättra förutsättningarna för information till

förtroendemännen och medborgarna om den kommunala verksamheten under olika skeden av beslutsprocessen.”

Vid 1970 års riksdag behandlades motioner med yrkande om offentlig handläggning i de kommunala samarbetsnämnderna. Enligt utskottets mening (KU 1970:23) förutsatte ett sådant beslut att också nämndernas verksamhet och arbetsformer i övrigt lagreglerades. Utskottet fann inte tillräcklig anledning förelägga att frångå statsmakternas beslut 1962 att avstå från sådan reglering och avstyrkte därför motionerna. Riksdagen följde utskottet.

Motionerna

I motionen 1971:114 anförs under rubriken ”Öppna styrelser och nämnder”:

Liksom på riksplanet bör även kommunen kunna öppna nämnder och kommittéer – i den mån inte särskilda sekretesskäl föreligger – för att inför allmänheten utfråga inkallade representanter och experter. Det är också genom denna ökade öppenhet i nämnderna och stadens styrelser som radio, TV och press flitigare skulle kunna förmedla intrycken till allmänheten. Med regionala radio- och TV-sändningar skall det i framtiden kunna ses som ett naturligt inslag att kommunala debatter blir tillgängliga i större utsträckning för allmänheten.

I motionen 1971:547 sägs att ett verksamt sätt att medverka till vidgad insyn och utbyggd information vore att införa ett lagfäst stadgande, att varje kommunal nämnd årligen på offentligt möte redovisar beslutade, verkställda och planerade åtgärder. Frågan om sådana offentliga redovisningar borde prövas av utredningen om den kommunala demokratin genom tilläggsdirektiv.

Utskottet

Den år 1970 tillsatta parlamentariska utredningen om den kommunala demokratin skall enligt direktiven bl. a. överväga åtgärder för att förbättra informationen om den kommunala verksamheten.

I förevarande motioner föreslås att informationen om de kommunala nämnderna skall vidgas och förbättras. Enligt motionen 1971:114 bör detta ske genom införande av möjligheten att hålla öppna nämndsmanträden med utfrågningar av inkallade representanter och experter samt enligt motionen 1971:547 genom att stadgande införes om skyldighet för varje nämnd att årligen offentligt redovisa beslutade, verkställda och planerade åtgärder.

Det är av stor vikt att allmänheten skall få god information om och största möjliga insyn i den kommunala verksamheten. Med stöd av tryckfrihetsförordningens offentlighetsregler tillgodoses detta krav bl. a. genom massmediernas kontinuerliga nyhetsbevakning från samtliga kommunala organs arbetsområden. Hinder föreligger ej enligt nu gällande ordning att kommunala nämnder därutöver på offentligt möte redovisar material rörande planerade åtgärder eller eljest vidtar särskilda arrange-

mang för information om viktiga beslut. Det bör ankomma på nämnderna själva att ta initiativ i dessa frågor med utgångspunkt från informationsintresset och med beaktande av att den enskildes integritet inte åsidosättes.

Med hänsyn till det anförda och det pågående utredningsarbetet finner utskottet inte något särskilt initiativ från riksdagens sida påkallat i denna fråga.

Utskottet hemställer därför

att riksdagen avslår motionerna

1. 1971:114 såvitt avser hemställan punkt 7 i den del den angår öppna styrelser och nämnder i kommunerna, samt
2. 1971:547.

Stockholm den 9 mars 1971

På konstitutionsutskottets vägnar
GEORG PETERSSON

Närvarande: herrar Pettersson i Visby (s), Larsson i Luttra (c), Adamsson (s), Nelander (fp), Henningsson (s), fru Thunvall (s), herrar Boo (c), Werner i Malmö (m), Svensson i Eskilstuna (s), Bergqvist (s), Karlsson i Malung (s), Schött (m), Molin (fp), Olsson i Sundsvall (c) och Wictorsson (s).

Reservation

av herrar Nelander (fp), Werner i Malmö (m), Schött (m) och Molin (fp), vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Den år 1970 — — — (= utskottet) — — — och planerade åtgärder.

Det är av stor vikt att allmänheten skall få god information om och största möjliga insyn i den kommunala verksamheten. Sådan information förmedlas för närvarande som regel i stor utsträckning genom massmedia. Offentlig redovisning från nämndernas sida förekommer däremot i betydligt mindre omfattning. Förslaget om införande av möjligheten att i lämpliga fall hålla öppna nämndsammanträden liksom förslaget om viss skyldighet för kommunal nämnd att hålla offentligt informationsmöte, där nämndens verksamhet redovisas, är därför värt att övervägas.

Då utredningen om kommunal demokrati skall överväga åtgärder för att förbättra förutsättningarna för information om den kommunala verksamheten, vill utskottet tillstyrka att motionerna överlämnas till utredningen för beaktande.

Utskottet hemställer därför

- att riksdagen i anledning av motionen 1971:114, såvitt nu är i fråga, och motionen 1971:547 anhåller hos Kungl. Maj:t om motionernas överlämnande till utredningen om den kommunala demokratin för beaktande av vad i motionerna anförts om offentlighet i de kommunala nämnderna.

